

A karcagi művészi majolikacsempe

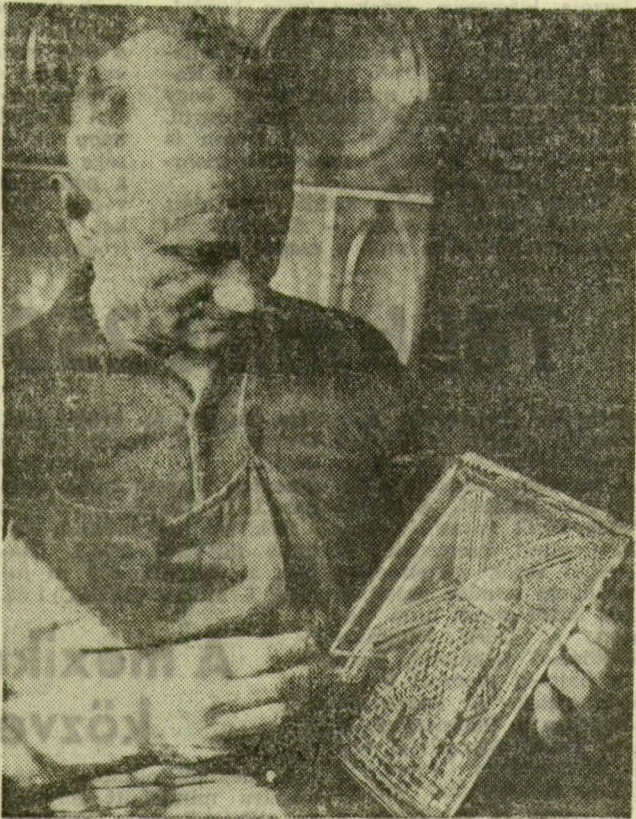
Itt teremtik újjá a budai vár egyik XV. századbeli cserépkályháját

Minden városnak megvan a maga büszkesége. Karcag sok mindenről híres, de mindenekelőtt a cserépkályháról. Igen magas művészi szinten művelik itt ezt a mesterséget, s talán nincsen két karcagi ház, ahol egyforma mintájú cserépkályha volna. A Karcagi Népművészeti Cserépkályha-készítő Szövetkezet, mint ilyen, egyedülálló az országban. Ha a kereskedelmi vállalatok képviselői válogatni akarnak, akár negyven mintát is eléjük raknak. Mert Rusói Istvánnak, a Népművészet Mesterének keze alól ki tudná megmondani, hányféle csempeminta került már ki? Az iroda fala most is valóságos kiállítás, de a legértékesebb művészi darabokat a városi múzeum őrzik.

A minták között kétfajta dominál: a középkori mestereknek az elkallódásból előkerült naiv figurái és formái, valamint a népi díszítőelemek variációi. Mert, mint általában a mai képzőművészet, a művészi csempék alkotói is visszanyúlnak a régi századokhoz is formát újítani. Így aztán a karcagi mester egy-egy kályhacsempe-mintája nemcsak fűtőtestként, de falcsempéként is odakerülhet a modern otthonok falára.

Az egyik falcsempén páviánfigura, a másikon a régi karcagi szelmalom képe adja a motívumot. Sokszor a népi monda. A karcagi Zádor-híd azért került például motívumként az egyik falcsempére, mert azt tartják, hogy 30 évvel a híres hortobágyi kilenclyukú híd előtt már állt és Zádor vitéz ezen keresztül menekítette meg Ágota kisasszonyt. S talán minden csempemotívumhoz fűződik valami hasonló emlék, sőt a népművész gondolatvilágában is szüntelen születnek új és új formák.

Gyakran akadnak aztán különleges megbízások is. Tóth Károly, a szövetséget elnöke egy rajzot mutat, a ryéki királyi műhelyben 1405 körül készített cserépkályha reprodukált rajzát. A kályha — mely a budai vár

(Nagy Zsolt felvétele)

Rusói István, a Népművészet Mestere

egyik szobájában állt — elpusztult az ostrom alatt. A rajz alapján mintegy másfél évi munkával készítette el az újjáépülő vár számára Rusói István a gyönyörű cserépkályhát. S a régi formáknak nagy kedvelője a vendéglátóipar is, hogy a középkori hangulatot árasztó berendezéssel idézze meg a jól fizető vendég számára a múltat. A Dél-budai Vendéglátó Vállalat 300 ezer forint értékben rendelt cserépkályhákat. A Pest-Buda, a Bécsikapu vendéglők, az Ördögöröm-csárda, a Vár-vendéglő, a Megyeri-csárda egy-egy magyar szobáját is karcagi cserépkályha díszíti már.

Említettük, hogy a népi művészet forma- és motívumvariációi önálló díszítőelemként: falcsempéként is életre lettek. A karcagi Rusói-

féle falcsempék külföldön is már keresettek. Gyakran szerepelnek nemzetközi kiállításokon — tavaly például 17 országban. A Népművészeti Vállalat útján azonban az egész országba eljutnak. Most dolgoznak a vállalat újabb, mintegy 100 ezer forintos rendelésén. Eredeti, érdekes, új készítmény az a négyszögletes, áttört díszítésű gyertyatartó is, amely László király figuráját használta fel. Ilyen és hasonló művészi formák kerülnek ki Rusói István keze alól, s most, miután jelentős bővítéssel új alkotóműhely, a gyártás és a mázkiecéletek részére villanykémence is létesült, további fellendülés előtt áll a már ma is sok sikert szerzett karcagi népművészeti cserépkályha- és falcsempé-készítés.

R. L.

Megalakult a Kenderfonó- és Szövőipari Vállalat szakszervezeti tanácsa

A Kenderfonó és Szövőipari Vállalat minden gyárában megválasztották az üzemi szakszervezeti tanácsokat, illetve e tanácsok soraiból az üzemi szakszervezeti bizottságokat. Az üzemi tanácsok, a szervezett munkások számának megfelelően, arányosan képviselik magukat a vállalati szakszervezeti tanácsban.

A Kenderfonó és Szövőipari Vállalat 27 tagú szakszervezeti tanácsa tegnap, kedden délelőtt tartotta alakuló ülését, amelyen részt vett Balassy Sándor, a vállalati pártbizottság titkára, Tóth László, a vállalat vezérigazgatója és Sárdi János,

a Textilipari Dolgozók Szakszervezete Központi Vezetőségének tagja. Az ülésen Sárdi János tartott rövid beszámolót, válaszolt a vállalati szakszervezeti tanácsok feladatát, hatáskörét és jogköreit, majd javaslatot tett a 7 tagú vállalati üzemi bizottság tagjaira.

A jelölteket egyhangúan felvették a listára és a szakszervezeti tanács tagjai titkos szavazás útján választották meg az szb tagjait. Elnöknek Erdélyi Károlyt, titkárnak Sponner Jenőt, továbbá az szb tagjaivá Hinek Józsefnek, Tombác Istvánt, Bodai Istvánt, Koszó Ilonát és Csamangó Lajosnéét választották.

Országos leltár az állóeszközökről

1968. január elsején, az új gazdasági mechanizmus bevezetésével megváltozik a vállalatok gépi berendezéseinek és egyéb állóeszközeinek az ára, s ezzel módosul az állóeszközök kopásával járó értékcsökkenés mértéke is. Már az idén az egész országban leltárt készítenek vagyonukról a vállalatok, hogy a változásokat kellő időben átvezethessék, s egyben pontos képet kapjanak a termelőeszközök értékéről.

A vállalatok munkájának könnyítésére az ötezer forintnál kisebb értékű tárgyakat nem kell összeírni, mert ezek értéke a viszonylag nagy vagyonhoz nem jelentős. Így is több millió adat felvételéről van szó.

Évtizedes tapasztalat a tarsolyban

Az újszentiváni szövetkezeti gazdák Balla Pál tsz elnököt bízták meg, hogy vigye el üzenetüket, tapasztalataikat a tsz gazdák mai megyei tanácskozására, Szegedre.

Mit gyűjtögetett a tarsolyba? — erről érdeklődünk.

Élnek a lehetőséggel

Az Új Élet Tsz a falu központjában öreg, vastagfalú házban székel. Kissé merevnek, ridegnek érzem, mint-ha idegen lenne az újszerűen gazdálkodó közösség természetétől. Az elnök keménykötésű, közvetlen ember. Tíz éve — kisebb megszakításal — tsz elnök. Négy esztendője az újszentiváni gazdaközösség elnöke.

Mikor ide került, alig 3 ezer forint volt az egy tagra jutó éves jövedelem, tavaly 19 ezer forintot fizettek ki. Két olyan melléküzeméget, vagyis építő- és lakatos részleget teremtettek, mely tavaly 1 millió 700 ezer forinttal többet hozott, mint tervezték. Új dolgokkal próbálkoznak; élnek az önállóság adta lehetőségeikkel.

„El akarom mondani“

— Csakhogy nagyon visszavet a magas forgalmi adó, a tsz mindössze nyolc százalékos adót fizet, túlné meg a jövedelem 25 százalékát kéri. Gyakran ezért marad el egy-egy jó pénz hozó megrendelés. Egyik fél sem találja így meg a számítását. Szeretném, ha majd a tsz tanács ebben is igazságot tenne... Továbbá el akarom mondani, hogy a megyei szövetségben legven gazdája a mellék üzemágának is, hiszen roppant megnéhezíti az anyagbeszerést az, hogy sehonnán se kapunk kiutalást vas- illetve faanyagra. És még egy: a megrendelő és a vállalkozó között esetleg felmerülő vitás kérdésekben jól jönne a leendő tsz tanács döntőbíró szerepe. Olykor nehéz igazságot tenni.

A szövetkezeti gazdák nem felejtik a hagyományosból származó veszteségeiket. Úgy vélik, a MÉK egyoldalú minősítésének köszönhető ez. A tsz-ek megyei vagy országos szerveitől várják, hogy majd termelői és felvásárlói közt az egyenrangú partneri

viszonynak érvényt szerez a gyakorlatban. Ne csupán a MÉK szubjektív megítélése érvényesüljön az áru átvételében.

Különbséget tenni

Előre nem sejtett problémákat szül az SZTK jogosság bevezetése, nevezetesen a táppénz összegének megállapítása.

— A kiszámítási „kulcsal” nem értek egyet, a napi átlagkereset után fizetett táppénz nem méltányos. A kevés napot dolgozó tag csaknem annyit kap, mint az egész évben rendszeresen dolgozó gazda. Például — lapoz bele egy vaskos dossziéba — A. Gyuláné tavaly mindössze 49 napot teljesített, táppénze mégis hatvan forint. Ezzel szemben a 351

napot ledolgozott A. Emília táppénze 85 forint. Nincs meg a kellő különbség a kettő között. Könnyen szülehet táppénzszervezési „fogások”, szimulálásokat ez. Annál is inkább, mivel elegendő a körzeti orvos kiírása, nincs SZTK felülvizsgálat — magyarázta Balla Pál. Ha szót kap, javaslatot tesz majd a megyei tanácskozáson, hogyan látna jobbnak a táppénz kifizetését.

A szövetkezeti gazdák nagy érdeklődéssel várják a mai megyei tanácskozás, majd a tsz kongresszus munkálatait. Évtizedes tapasztalatokat tesznek mérlegre, száznak és ezrek érveléséből kristályosodik ki: mi hasznos a termelőszövetkezeti mozgalom jövője számára.

B. Ö.

Mibe kerül a szemüveg?

A látásjavító szemüveg-forgalom több mint 95 százalékát az SZTK biztosítja. Az orvosi rendeletre vásárolt szemüvegek értékének 85 százalékát az SZTK viseli és csak 15 százalékát kell térítenie a dolgozónak. Az OFOTÉRT-boltok a kapott receptek alapján kötelesek kiszolgáltatni a lencsét, kerettel együtt. A lencsék ára igen változó: jelenleg 42 forint és 360 forint között kapható. A lencsén kívül az SZTK 15 forint 70 filléres keretet és 3 forint értékű tokot ad.

Jó tudni, hogy a 15,70 forintos keretből a boltok nagy választékot kell biztosítani. Ezzel szemben olykor előfordul, hogy a bolt nem rendel többfajta azonos áru keretet vagy pedig ren-

delkezik a választékkal, de a biztosítottakat azt mondja, hogy elfogyott. Sőt, hogy drágább keret vásárlására bírja, némelyik eladó ócsárolja a biztosítottakat az SZTK-keret minőségét, holott ezek az olcsó keretek is tökéletesen megfelelnek a célnak. Mégis előfordulhat, hogy a vevő a választék ellenére sem az úgynevezett szabvány keretekből vásárol, hanem más, szabadforgalmú keretet választ. Ilyenkor ennek árából a bolt a 15,70 forintos keret árának 85 százalékát levonja.

A lencsék minőségével kapcsolatos kifogások megkönnyítésére a boltok kérdés nélkül kötelesek átadni vétkor a vevőnek az üveg gyári tasakját.

F. P.

Reprodukciós kiállítás a Rózsa Ferenc gimnáziumban

Ez a reprodukciós kiállítás már második abban a sorozatban, amelyet a Képzőművészeti Kiadóvállalat rendezésében szegedi iskolákban láthatunk. Az első, a Magyar festők a XX. században — ahogy erről már lapunkban már hírt adtunk —, a Béke utcai általános iskolában aratott nagy sikert. A mostani — Remekművek a Szépművészeti Múzeum képtárából címmel a Rózsa Ferenc gimnáziumban rendezték meg.

A reprodukciók most is kiváló minőségűek és átfogó képet adnak M. S. mestertől kezdve — akitől sajnos csak egy képet láthatunk — a régi és modern képtár külföldi anyagából.

A spanyol iskolát Goya, El Greco és Velazquez képviseli. Az olasz renaissance, barokk

és velencei iskola legszebb darabjai láttán még azoknak is kedve támad az eredeti képet újra megnézni, akik különben is gyakori látogatói a budapesti múzeumoknak. A németalföldi mesterek között megtaláljuk Bruegel, Vermeer, Rembrandt egy-egy alkotását, a német festészet öt évszázadából Holbein, Lucas Cranach, Dürer képei adnak ízelítőt. A francia festők sora Chardin-tól Manet-n át Gauguin-ig terjed. Itt óhatatlanul eszünkbe jut: bár lenne a modern anyag is olyan gazdag mint a régi!

A kiállítást — mely március 31-ig tekinthető meg — Tóth Sándor szobrászművész, a városi tanács művelődésügyi osztályának munkatársa nyitotta meg vasárnap délelőtt.

Fiatalok a Háztűznézőben

A Kékszakállú komor balladája mellé úgyse ke-reste és találta meg a múlt századi derű csehovi színeit a Balázs Béla Színpad hét-fő esti előadása. A Kamarszínházban Csehov: Háztűznéző című egyfelvonásosát mutatták be, valamint A kékszakállú herceg várát — új szereposztásban. Mindkettőt Szilágyi János rendezte.

A Balázs Béla Színpad, melynek fejlődését, művészi igényességőhajtását és szüntelen profilt kereső vállalkozásait mindig figyelemmel kísértük, a Háztűznézővel eddigi legjobb előadását produkálta. Dicséret ez a rendezőnek nemcsak a darab hangulatos-játékos, de a csehovi érat ismerő mértéktartó színpadi elképzeléseit, hanem magának a műnek megválasztását is. Nem több, nem kevesebb egy erejűkhöz méretezett színvonalas lehetőségnél. Dramaturgiailag úgy szól-ván alig mozdul a cselekmény: a dadogós, kissé güggye, de még mindig férfi Love, de még mindig férfi Lovom frakkba öltözöttén áruccan földbirtokos szomszédjához, a sánta Csubukovhoz, megkéri lánya ke-

(Boris felv.)

Majdnem tragédia a Háztűznézőben. Natalja (Sz. Szabados Margit) „életre kelti” a gügyelovagot, Lomovot (Rupaszov Ferenc). Mögöttük az aggódó apa, Csubukov (Novák Zoltán)

zét, az öreg meg odaadja. Mindezt már az elején tudjuk. Hanem mikor megjelenik a kiszemelt menyasszony, s a magukra maradt szerelmesek ostobán torzsalkodnak, mint önértetes dedósok a babaruhán, az ironikus humor jókedvűen lubickol a félmondatos, izgága dialógusokban: van mit csinálni, van mit játszani a színpadon. Persze úgy, miként Csehov hőseinél megszoktuk, egyik szemünk nevet, a másik meg könynyes.

Natalja szerepében Sz. Szabados Margit, Lomovnak Rupaszov Ferenc, Csubukovnak Novák Zoltán öltözött be, s játszott felszabadulttan. Maguk is jól szórakozva a porlepte, ám mégis eleven figurákon.

A kékszakállú herceg vára új szereposztásában Bajnóczky István inkább pátosszal, Berg Katalin puritán egyszerűséggel formálta Balázs Béla alakjait. A regős Pethő Zsombor volt.

N. I.

HÚSVÉTRA

órát, divatékszert, fényképezőgépet

a Kárász utcai AJÁNDEKBOLT-ból

XS. 27834